

У Новоме Саду 20. септембра 1889.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве: 10 — 5 — 2½ динара или франка. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду Ручописи се шаљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Kamenic, (Srem) Syrmien). — Претплата и све што се тиче администрације шаље се штампарији А. Пајевића у Нов. Саду, из Србије књижари Валожића Београд и Ниш. — За огласе плаћа се 6 новч. од реда.

Дошла је краљица мати.

Е добро дошла, патнице висока,
Рањених груди, а сузнога ока.
Грдне су врсте твоји тешки боли
Само им љубав може да одоли.
Љута је гуја твоје груди стегла
И ти би њојзи давно већ подлегла,
Ти не би могла
Отпора јој дати
Да краљица ниси,
Краљица — и мати.

Е добро дошла, мученицо млада,
Надом се крепиш, — и просјак се нада.
Твоји су нади са народним надом.
У често сплетени,
И ов разуме
Шта бива у мајци,
Шта бива у жени.

Још из далека, чим Авалу спази,
Твоје се лице жаром преобрази.
„Ево ми свега!“
Шапну уздах твој —
„Отацбино мила,
Драги сине мој!“

Пред сузним оком разбише се таме,
Твоје се руке раширише саме,
Руке ти шири осећај надземни,
Занос неисказан,
И лађа стаде, и ти руке склопи
У загрљај — празан.

Е добро дошла, мученицо млада!
Ти ниси жељна званичних парада;

Та часу томе не треба сведока
Кад мелем нађе рана предубока,
Кад љубав цикне
Од рајских милина, —
Или кад мајка —
Не нађе сина.

Прошла си поред затворена двора...
Ал истрај, жено, истрајат' се мора.
Загушуј ваје
Што ти срце гризу,
Јер ти си сада
Сину своме близу.

Остани, мајко, а тако ти бога,
Остани, где си, близу сина свога;
Близину твоју
Син осетит' мора
И кроз девет врата
Затворена двора.

Остани овде, пред иконом клечи,
Близина твоја сина ће да лечи,
Мајчина близина
То је сила свега
Њу више не крећи
Од свога детета.

Издрж' и ове дане искушења.
У једном часу прилика се мења.
Па ако сада политика чудна
„Не може друкче“ — правда је још будна,
Она ти вели,
Она те теши:
Све ће то на добро
Скупштина да реши.

Политички преглед.

А што бих ја кваро очи да сам прегледам политику, кад ја могу просто приповедати шта су други гледали и видели, па овако лепо под мојим именом изнети, а ко ће се сетити, да је то чак из париског „Фигара“ украдено. Плагијати су сад у моди, а ја ћу се бар париске моде да придржавам. Сада су, као што је познато, у Француској избори за комору (и код нас се због наступајуће зиме стара сада за комору) и тим поводом доноси париски „Фигаро“ у форми неког катихизиса ова питања и одговоре: „Ко сте ви и шта хоћете? — Одговор: „Ја сам кандидат за посланика саборског!“ — „Из кога узрока хоћете ви да будете посланик?“ — „Јер нисам ни за што друго способан.“ — „Ал' ви сте лекар!“ — „Без праксе.“ — „Адвокат?“ — „Без процеса!“ — „Списатељ?“ — „Без талента.“ — „А јесте ли бар савесни, пристојни, поштени, имате ли што науке, добре воље, идеја?“ — „Е, да ја имам тога, ја бих себи нашао зараде и начина живота, а овако нисам ни за што друго, него за посланика.“ — „Шта сте ви до сада урадили и учинили, а да би показали, да сте за посланика способни?“ — „Ја мислим да пре свега ваља да искажем своју политичку вероисповест и да склопим програм.“ — „Шта ви разумете под отим?“ — „Ја разумем под отим неку дисертацију, расправу, говор, који се састоји из извеснога броја речи, које су занимљиво и вешто распоређене.“ — „На пример? — „Неке би од ових речи гласиле овако: Све за народ . . . јака управа . . . добре финансије . . . мир и рад . . . мудро уживање слободе . . . величина отаџбине . . . општа равноправност . . . по-

вишење радничке плате . . . благостање . . . савршеност . . . избавитељ друштва, то сам ја!“ — „Ал' ће и ваш противкандидат без сумње сличат програм изнети.“ — „Истоветан.“ — „Па како ће се онда помоћи, шта мислите даље чинити?“ — „Ја ћу га грдити и врећати у плакатима, на скупштинама, по новинама.“ — „Врећате га?“ — „Да, врећам га, клеветати, понижавати, сумњачити га, заргати и у приватан му живот.“ — „Ал' ће и ваш противник без сумње иста средства употребити!“ — „Знам ја.“ — „Па ако он вас јавно нитковом назове, хоћете ли ви то мирно поднети?“ — „Ја ћу онда њега изнети као лопова.“ — „Ал' ако он буде врећо част ваше матере, а о оцу вашем изнесе, да је покрао свога господара?“ — „А ја ћу онда разгласити, да је његова мати имала пет љубазника, и да је отац његов од тога живео.“ — „Врло лепо. Ал' ако он изјави, да ни ваша госпођа није боља. . .“ — „Ја бих онда још црње и горе изнео за целу његову фамилију.“ — „Ал' кад већ знате, да ћете бити грђени и клеветани, зар не би било боље, да се оканете послаништва, те да радите што, и на миру да живите?“ — „Узвишено уверење, да за своју отаџбину и за свој народ живим, даје ми снаге, да све то поднесем. Девет хиљада франака дневнице и посланичка титула кадри су да збришу сву ту срамоту!“ — „Доста за данас, а сутра ћу вас питати како намеравате ви своју дужност као посланик вршити. Спремите се да одговарате!“

Молим читаоца да се сети, да сам у почетку још навео, да ово пише париски „Фигаро“, да неби случајно помислио, да је ово извађено из којих ближих новина.

ПОДЛИСТАК.

Женска мајсторија.

Код госпође Милеуснићке у великом салону држао се ратни савет. Претресао се план како би се могао „бели слон“ (господин велики судица Милеуснић) приморати, да своју младу жену води у Париз да види изложбу.

— Па добро, шта он вели, чиме он правда своје јогуњство, што неће да те води? — тако се жестила милостива госпођа Брендиница, супруга великога бележника, а све су јој дрхтале ноздрве од распламтелог гњева, — та ваљда тек ма шта мора рећи, да извини своје свирепство?

— Нема ти у њега разлога, ама баш никаквог. Говори ка и сваки други јогунац, — сад каже ово, сад оно, а све којешта. Једанпут рече да не може оставити званије, други пут вели да сад нема новаца, а за Париз треба много новаца, — што је имао готовине, то је све отишло кад је купио онај летниковац у Брежовцу, који не би ни куповао да ја нисам навалила . . .

— Ех, то је све смућкај па проли, — таки изговори не вреде ни дуле дувана. Човек, па још судица, може увек наћи новаца у зајам, кад год му затреба. Да што су Чивути на свету Его, ако не зна где треба да докуца, мој

ће му муж дати читав списак поштећенијих вухерера. Даклем немање новца, то је празан изговор.

— Та и ја то кажем. Ал онда опет окери друго, каже немамо на коме оставити децу, Милоша и Аладара.

— О, где ти њега, како је наједаред постао брижљив отац. Нема на киме да остави децу. Та Милош је већ велики дциндцов, њега је и тако хтео да пошаље куму у госте, а Аладар има своју васпитаљу. Па шта ту треба извијати!?!

— Ето и ја сам ту, обићи ћу децу, надгледаћу их, рече госпођа Мајорошка, најближа суседка. Ти, драга, Јулча, реци њему одважно у брк, у онај његов седи брк, ако те не одведе у Париз, да ћеш га презрети, да га никад нећеш погледати.

— Могла би си му и овако казати: „Ако не идемо у Париз, ја онда идем у Бузјаш, у Франценсбал или у ма коју другу бању, ту ће ми бити страшно дуго време, а ја ћу од дуга времена прикупити око себе младе флафириће, па нека ми ласкају, нек ми се удварају, нека ме облетају — а да шта ћу од дуга времена.“

— Та ја сам њему већ и то говорила, покушавала сам свашта, ал знате ли шта он на то одговара? — „Ваш, то је паметна мисао,“ вели он, а уз то се још смеје, „па кад ја тамо у августу месецу одем на салаш да надгледам жетву, ти бар нећеш чамити сама, имам ја два познаника, два млада официра ховвидска, врло пријатни и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

П у с л и ц е.

⊙. Један пештански журналиста прича, да је краљица Наталија собом повела велику електризирмашину, којом ће оживети напредњаке. Није луд ко је то измислио, ал би луд био ко би веровао.

⊕. Заиста је штета што г. Стојан Бошковић вије изабран за посланика. Шта више то је и чудновато. Ал још је чудноватије што један наш лист због тога криви радикале, а веће да исправи либерале.

△. Кажу да су у Србији сви избори текли мирно, само је било нешто у „Цепу“. — Код нас бива друкчије при изборима. Свугде је гужва и немир, а на против у Цепу (посланичком) не остане ништа.

⊙. У Нишу су били избори неправилни. *Nomen et omen*. Кад је у Нишу било, нек се уништи.

⊖. „Краљ отац“ — „краљица мати“ — али син пати. То је оно што је најгоре.

⊙. Наш Василијан жели да му се продужи скут. А боље би било кад би му се скратили рукави.

⊕. У њега је кажу продрт џеп. Ништа за то. 40.000 фор. то је лепа закрпа.

изображени људи, ја ћу их теби приказати, у таком друштву зацело ће ти време брзо пролазити.“

— Е тај је човек право чудовиште — ко би то мислио!

— Право чудовиште.

— На кад је баш тако, а ти му тари рена под нос кад год можеш, срди се, дури се, гунђај, свађај се с њим па онда заћути и окреви му леђа, кувај му јела да их ни јаво нсби могао јести, лупај у гласовир кад легне да спава, грди слушкиње, направи ваптар на његовом писаћем столу, добијај грчеве, мигрене и тако даље.

— Све сам ја то покушавала, — ал не помаже ништа. Ако се усидим на ћутим, или ако гунђам и мумлам, он се почне смејати, дође к мени, загрли ме на ме љуби, хвали ме како ми лепо стоји кад се срдим, како сам тек онда интересантна, онда ме тек воли.

— А јеси ли пробала са плачем?

— Но, још те како; плакала сам као Сара Бернардова.

— Пах?

— Он онда скочи, обуке се, оде у дућан, купи и доведе ми тупе финих патистених марамича.

— Е, то онда није човек, то је хладва ледена стена! Јесте ли чуле, жене — продужи председница овог ратног савета, госпођа Брендиница, — у таким приликама

⊕. Наш Дескаш е в има краган пев.
У Пешти му ништ друго не смета,
Него само: - е в.
Да постане Дескаш
Таки да му пјескаш.

Женитба и лутрија.

Ко се жени, ил удаје,
у лутрију меће.
Буде л' *згодит*, ето онда,
целог века среће!

Ал' на жалост, од хиљаде,
једва један згоди,
а за друге све се онда
грдан мућак роди!

Др. Казбулбуц.

Пробитачан дуел.

(Кад већ мора бити!)

Препоручујем свој господи дуелантима, којима је баш до тога стало, да се дуелишу, овај начин двобоја:

У један шешир, (може бити и сасвим обичан клопош) баците две кугле, једну белу, другу црну, па негледуш вадите их напоље. Ко извуче белу куглу, тај се за најдаље *сто година од дана двобоја* има својеручно удавити, а онај што је црну куглу извукао, тај се мора *на гробу његове жртве* обесити!

Верујте, оба дуеланта биће *задовољна*, а то је код двобоја главна ствар.

Др. Казбулбуц.

не помажу ситни маневри, ту може помоћи само одважан јуриш. Ево ја имам један, и то треба покушати, па ако се ни с тиме не постигне цел, онда мети крст на Париз, онда ти нема помоћи, кукавна моја Јулчо!

И госпођа Брендиница, тихим гласом, пола шапћући, као да је не би ко у другој соби чуо, саопшти другарицама својим свој нови план.

Тога истог дана кад је господин Милеуснић у вече дошао кући на вечеру, прво је погледао у лице својој женици, очекујући да ће и сада као већ од неког доба бити намргођена и дирљива; али он се превари, његова млада супруга беше данас ведра и весела, чила као лане, па чим га спази, она му скочи на сусрет и загрли га најтоплије.

— Ај, ај, ај, драги мужу, ниси добар погађач, — иначе би зацело раније дошао на вечеру.

— Нисам погађач?! — а шта сам то требао погодити? запита Милеуснић зачуђен.

— Требао си погодити да сам ти данас сама својом руком направила ћуфте за вечеру, твоје најмилије јело. Али ваљда ниси гдегод што лабринуо, — то би ми тек жао било, јер сам ти купила и лепа овчија сира.

— О, о, голубице моја! повика госп. велики судац веома обрадован; — радујем се тој вечери, ал још ме већма весели, што тебе видим у доброј вољи. Је ли, душо, сад

Из песмарице једног математичара.

У старој Јелади,
Земљи девет муза
Живела је једна
Ах Хипотенуза.

Њојзи се примакла
Жаром стара света
Љубавним заносом
Два вита катета.

Они беху срећни.
Али шта то мари
Питагора грозни?!
Тај професор стари
Срећу им поквари.

Катетима витим
Дошло је до суза:
Презирају их поче
Ох Хипотенуза.

Чујте шта им рече
Њена холост глупа:
„Ја сам сама толко вредна
К'о вас двоје скупа.“

Американски догађај.

Један грађанин у вароши Санкт Лују, човек не баш велика имања имао је лепу кћер. Цури се налазило муштерија, они су обилазили око ње и око ње-

је већ крај оном твом дурењу и гунђању. Је ли, избила си себи из главе онај проклети Париз?

— Париз? какав Париз?! Нема од Париза ништа, — ево мало час сам добила писмо од моје мамице, јавља ми да ће нам доћи у госте, доћи ће да код нас проведе бербу и цео октобар... е па наравно да према таком милом госту морам се одрећи Париза, — и бај ми ни мало није жао, што нећемо ићи.

Господин Милеуснић пребледи кад то чу, — па се поче чешати иза ува.

— Твоја ма-ма-мамица долази, — е да!? — говорише он муцајући. Е гле молим те, ко би се њој надао. О, о, како се то незгодно десило, а ја данас већ се удео да се иде у Париз, само ти не хтедох ништа говорити, да те изненадим. Но баш ми је жао, што нећемо моћи октобар у друштву твоје слатке мамице провести. Знаш, ми морамо у Париз, јер ја сам већ и допуст изискао. А знаш ли колико ћемо остати у Паризу? Управо до краја октобра.

Госпођа Милеуснићка развуче своје миле усне у враголаст осмејак и одмах се благодарно сетила свога ратног саветника госпође Брендинице.

Њен је план имао успеха, противник је био побеђен.

Преудесио — ед —

ног оца, ал ни један није смео да је запроси, јер ни један није имао довољно имања да жену издржава. А отац опет желео је, да ћерку удоми. Он одабере од отих многих младића петорицу, који су се и њему и девојци најприкладнији учинили, и доведе их својој кући.

Отац им рече: „Ви сви моју ћерку радо гледате, али ни један од вас не има довољно имања колико требају ожењеном човеку — а ја вас све познајем као ваљане младиће и ма којег од вас радо би назвао зетом својим. Али пошто само један то може постати, ево вам ја нешто предлажем. Метните сваки по три стотине гвинеја овде на стол, — и ја ћу метути толико, а ви ћете онда бацати коцку, па који баца највећу, тога је и девојка и новци.“

Петорица брачних кандидата драговољно прихвати овај практичан предлог, сваки је ставио новце на стол и бацаше коцку, и Н. Н. помоћник у радњи неког богатог трговца доби и девојку и новце.

Помоћник оджури кући да своје принципалу саопшти своју срећу, а овај хтедне да види његову заручницу а онај га одведе к њој, а овом се девојка допадне, зажели и одлучи се, да је себи привенча. Он понуди своје помоћнику не три стотине гвинеја, колико је овај у тај посао уложио, већ трипут толико, па да му своју заручницу уступи. Помоћник не пристаје, принципал се ражљути, — оде кући да прегледа своју касу и рачуне, и нађе да је помоћник оних три стотине гвинеја из његове касе искоканио. Преда целу ствар суду, иштући да се девојка њему досуди, јер је његовим новцем добивена. А суд нађе да је тако и по правди и по параграфима.

Девојку досудише принципалу.

А помоћника гурнуше у бувару.

Да вам нисам унапред казао е је то све било у Америци, можда ми не би ни веровали.

Н. Ф.

Est modus in rebus.

А. Б. био је страстан скупљач поштанских марка, желио је да скупи што више марка по пет новчића, — јер он је био специјалиста баш у тим маркама.

Ал како да дође до тога у довољној количини?

Падне му на ум и путем новина пусти у свет једно питање. На то питање долазили су му писмени одговори, — сваки дан по 30—40 писама, а на сваком писму марка од 5 новч. и он је тако жељу своју брзо постигао.

Ви би можда сад хтели знати какво је било то његово питање.

Ево га:

„Потписани рад је да покрене нов белетристичан лист у којем ће бити нарочито за појезију широко поље. Пре него што лист покренем ваља ми знати: имају ли наши писмени људи довољно залишних писама и јесу ли вољни да их мојем листу уступе. Молим одговор путем поште.“

А. Б.“

Из Париза.

Неко је од свог пријатеља који је отпутовао у Париз добио писмо, из кога видимо и ових неколико редака :

„Био сам у Одеону, где је Сара Бернардова играла главну улогу у једном новом комаду. Имао сам врло добар доглед, ал Сару ипак нисам могао видети, — сад је већ тако омршавила.“

Грозна клетва.

Слушао сам једном прија Кају, како части своју другу, прија Нају. Ту вам је било почасних титула, да би и сам луцифер морао казати: евала! И овака си, и онака си! . . . И овако ти било, и онако ти било! . . . Али кад прија Каја узвикну: „та бона друго дружила се с кугом; та да бог да, и свети Никола: *сто година јадовала, сто година гладовала!*“ — умуче јадна Наја и не рече више ни беле.

Причуо

Др. Казбулбуц.

ПЕШТАНСКЕ БУДИМЛИЈАДЕ.

XV.

Ал је лепа, ал је красна
та „Andrasy utca“
кад се сетим те лепоте
срце јаче куца.

Није шала, двор до двора
све лепши и већи,
е, замерке овде нема
то се мора рећи.

Једно само желео бих
кад би могло бити,
а ту жељу ни пред Тисом
ево нећу крити :

Да тим шором не пролазе
сиротани јадни,
који-но су триста дана
у години гладни.

Да не паре своје очи
на овоме сјају,
они, којим за порезу
и јастук продају.

XVI.

И крај тебе прошао сам,
дворано великаша,
у којој се доста пута
скува каква врела каша,
коју народ не поднаша.

Али каткад уђе враг и ђаво
у сокачке пролеташе,
проворе ти полунају,
узнемире великаше, —
то је можда због те каше.

XVII.

„Блоксбад.“

У блоксбаду купио сам
старе кости,
па му велим: фала лепо!
Бог да прости!
Још да ниси тамо, где си,
твоје среће!
Гостију би увек било
пуне вреће!
Ал' на жалост далеко си
у том крају,
па те многи болесници
и не знају,

а ко знаде, тај се опет
ратосиља,
јер до тебе, док се стигне
триста миља!
Нема поште, телеграфа,
у твом крају,
док у мраку ти једини,
сви у сјају,
саобраћај до тебе је,
до зла бога,
а погрешка, ди ли лежи,
и до кога?
до тебе је веруј мени
само стало!
Реци коју! . . . Ногом лупни,
само мало!

Да се сете та господа
с' *оне стране*
да *порезу твојме ваљда*
нема мане??!

XVIII.

Опера.

Да дивне зграде, да лепа кроја
мили боже мој,
кол'ко ј' злата утрошено
у опери тој!

И ко уђе у просторе
тог музичног храма
тога срце обузима
хармонија сама.

Хармонија реч је лепа,
она много значи,
у њој су се извећбали
плаћени певачи.

Камо среће да овака
хармонија спаја
свеколике народности
овог завичаја.

XIX.

Пред синагогом.

Благодаран народ Ијудејски
госпоцки је окитио тебе,
а с' тим фалу одао је Богу
и скинуо дужност је са себе.

Него треба, да још већу диже
Богомољу на све четир стране,

та Пешта је „елдорадо“ прави
за синове ове „изабране.“

Куд год крочиш, нагазићеш одма
на потомка мојсијевог рода,
ту је за њи мајдан пуна среће
ту је за њи по најбоља згода.

Што је боље, све се у њих стекло,
гди је новац ту Еврејин влада;
а остали народи су туде
кад се трпи, мучи, стење, страда!

XX.

У Св. Андреји.

Повукла ме жеља давно,
да посетим ово место,
Што у нашем роду миллом,
спомиње се тако често.

Поклоних се седом оцу
целивах му десну руку, —
а мисли се, по грудима
мојим б'о да клипка вуку.

Сад се сетим *старих* дана,
сад ми „*јуче*“ на ум паде,
шта да рећнем, шта да мислим,
у бригу ме неку даде. . .

Видох цркву, коју муња
са небесна виса згоди. . .
Једна жалост другу носи!
а грех црни грехом роди!!

XXI.

„Петефи.“

Споменик сам видео ти,
див-песничке српске крви;
у ком си се јату нашо
у томе си био први.

За слободом пошао си,
пошао си у бој живо,
„Ох ево је, ево ту је!“
ти си млађан тако снів'о.

Слобода је Србу мила,
али има чудна крила, —
ох она је тебе млада,
тебе — и нас — преварила.

Др. Казбулбуц.

Нека буде и овој пријатности крај.

I.

Ја ћу бар пазити, да са мојим приметбама ни самим тоном њиховим не дам повода даљем напрѣдају.

Као што је у прошлом броју речено, добили смо од г. др. Млад. Јојкића писмо, које би нарочито ради излишне дужине његове, имали право и не штампати у нашем малом листу, у толико више што др. М. Ј. вели, да „Стармалог“ више за његову породицу нема на свету, ergo неће моћи ни чути шта ћу му у „Стармалом“ одговорити. Но кад сам се већ, молећи публику за опроштење, одлучио, да то писмо у целини штампам, није у реду да га пустим без икакве приметбе. Ево Јојкићева писма:

„— Ваш огледало времена —

Славном уредништву Стармалог! Ни у сну снιο нисам, да ће моје писмо, којим Уредништво Стармалог умољавам, да ми лист више не шаље, јавности угледати; јер сам му ја сасвим приватан карактер наменио. По кад је др. Ј. Јовановић, после дугог обрачунавања са самим собом, писмо са својим рефлексијама на јавност дао — с правом или не, то је друго питање — ставио ме је у тај немио положај да и ја, који сам се принципално са свију линија јавног живота повукао и своје време ли мом позиву и васпитању моје породице посветио, са неколико речи на јавност изићи морам.

Колико су ми посл. ви допуштали, пратио сам у последње време, као и докле, рад Стармалог и више сам пута у нему Чудновати ствари нашао, с којима се слагати нисам могао.“ (То сигурно још није био отров. — отров је тек у 23. бр. избио. Ј. Ј.) „Кад сам у 23. бр. његовом „Чујете ли!“ прочитао, не могах на иво већ написих оно кобно писмо.“

(Др. Јојк. јамачно није читао 96. бр. „Браника“, па је мислио да „Стармали“ алармира живе и мртве апострофирајући их са речима: „Чујете ли!“ а није схватио да је то иронија на оног дописника „Браниковог“, који је потресао пепео и Саве Текелије и Натошевића и других покојника, да им се тузи против њему неповољног избора новосадске учитељице.)

„Пре свега рећи морам, да је концепција тога писма“ (зар само концепција? Ј. Ј.) „сасвим спонтана и да нико на њу утицао није. Само сам већ готово писмо, знања ради, једном пријатељу прочитао и одмах га ва пошту предао.“ (А тај пријатељ, наравно, није тога ради таки партајску конференцију сазвао, него је по својем положају у партији ћутећи онај поступак одобрио. Он то може; и са мојим је једним питањем самовласно учинио да то питање и повуда пред партијску конференцију и не изиђе.)

Како је мене Уредник Стармалог стога са „Браниковачком Странком“ у свезу довео, то је заговетка коју ваљда само он одгоневути може.“ (А зар сам ја друго што тврдио него што и сам др. Јојкић признаје, т. ј. да његово „кобно“ писмо није без знања и ако не целе партије, а оно бар по неког члана њеног мени отправљено. [Са Забавцима др. Јојкић не стоји тако да би им своја писма показивао]. А што се у Н. Саду више говори, то није моја привица. Ј. Ј.) „Зар ме др. Ј. Јовановић тако мало познаје, да је и помислити могао е ћу ја васпитање моје деце предметом разлагања какве политичке странке учинити?“ (Одкуда је др. Јојкић сад наједаред на васпитање своје деце дошао, то је тек права „заговетка, коју ваљда само он одгоневути може.“ Ј. Ј.). — Аутократа у мојој породици, негујем и васпитавам своју децу онако, како желим и држим, да ће ваљави и узорити људи бити, кои ће све своје умне и душевне снаге у племенитом правцу развити, па род свој љубећи. временом онај положај што им опредељен буде, са свим испунити моћи.“ (Признајем да је то сваке похвале достојно. Ј. Ј.) „Ето за то и одбијам за рана све, што би их окужити могло, долазило оно ма с које стране.“ (Овде морам помислити, да је др. Јојкић хтео мој „Невен“ од своје деце да одбије, па се збунио и олбио „Стармали“. — јер ваљда тек ни он не мисли да се хумористички листови за децу пишу. Ј. Ј.) „Нема ту ни-

кога, кои би се у ову моју светињу мешати смео, а најмање политика или каква политичка странка. — Ал молим вас каква је то: Браниковачка странка?“ (А шта се то тиче дра Јојкића, кад се принципално повукао са свију линија јавног живота? Ј. Ј.)

„Јест! „Отров“ и „неморал“, то су крупне речи. — За што сам ја одказно писмо мотивирао, за што сам га тако мотивирао? (Е сад ћемо чути мотивацију мотивације, премда „Браник“ у своме 106. бр. налази да је отказно писмо Јојкићево са речима „отров“ и „неморал“ довољно мотивирано било. Ј. Ј.)

„Мој од вајкада пријатељски одношај према др. Ј. Јовановићу, кога сам у сваком погледу ценио и поштовао“, (sehr verbindlich! Ј. Ј.) „није допуштао, да уредништву једнога листа, коме је он на челу, немотивирано писмо пошљем“. (Даклем „отров“ и „неморал“ потекао је из пријатељског одношаја, цеђења и поштовања; а још тужан, какво би име заслужио „Стармали“ да ме је др. Јојк. мрзио и презирао!! Ј. Ј.) — „У дуготрајном животу пак искусио сам да криви — лажни — појмови и неморал — а он се на кривим појмовима оснива — највише патње и несреће појединцу па и целом људском друштву наноси. — Шта више знам и могао би поименце тушта примера навести, како су многе наше пре тога ваљане породице, чим се криви појмови, н. пр. социјалистички отров, у њих увукли, суноврат пропале и сасвим се раскопале“ (Што лепо, лепо, ал што дугачко дугачко. Ј. Ј.)

„Мислим, да ћу са Дром Ј. Јовановићем у том погледу једног мјења бити кад речем да задаћа одличног хумористично-сатиричног листа у том стои, да се над свима мајушним размирицама, личним или политичним, високо уздигне и са те недостижне висине оштрим швигаром своје сатире и исмеха“ (тај би швигар морао здраво дугачак бити према недостижној висини. Ј. Ј.) само друштву шкољиве личне мане и намере дохваћа.“ (А ја већ помислих да задаћа таког листа у томе стоји да пише тако, како се дру Јојкићу допада. — Међу тим и узвисити се над личним размирицама, и шибати личне мане и намере, врло би благодаран био дру Јојкићу, кад би ме научио како се то може, или кад би ми само један такав хум.-сат. лист на кругу земном показао, само мустре ради. Ј. Ј.) — „Па како се Стармали у томе погледу владао? — Кад се у 6. бр. Браника један Човек, што лично ни у ком погледу заинтересован није, — а не као што Стармали вели, брат неизбране учитељице“ — (Опет др. Јојкић више зна него они, који се нису повукли са свију линија јавн. живота. Мени је мило ако онај чланак није писао г. Миловановић, још би ми милије било, кад би се доказало да тај чланак није нико написао, већ да га је наш дописник снιο, ја би таки молио за опроштење свакога, који је од тог „отрова“ окусио. То би био сигуран антидот. Ј. Ј.) — „па кад се један Човек дигне да на најплеменитијој намери, жаром свога најбоље осведочења несретни и убитачни рад неколицине дођи диша сузбије, доказујући најјаснијим разлозима, да не ваља што раде, — онда Стармали устаје да те гадове дражи — па у недостатку разлога фикцији, извртању, кривим појмовима прибегава.“ (На ово би се човек могао и слатко и горко насмејати. Међу тим познато је да онај чланак у 96. бр. „Браника“ нису одобравали многи увиђавнији људи, који стоје врло близу „Бранику“. А ко каже да „Стармали“ није ово злосретно кавжење увек церхоресцирао, већ да је раздражену браћу још већма „дражио“, тај дреко истини у очи плује. Ј. Ј.)

„Одбор школски закључује и предлаже, да се најбоље квалификоване конкуренткиње за учитељицу бирају, а „Стармали“ вели: Није то тако људи! — Не вреди ту сведочба учитеља, који су за три године своје ђаке у главу повнали. ништа, бирајте ову, за којом Клисани и клисанска деца плачу — о фикцији! — то су најмеродавнији фактори што квалификацију учитељке пресудити могу.“ (Шта на то да кажем?! Сиром сам човек, ал онога часа положићу 20 фор. на новосадску сиротињу, чим ми

ко докаже, да је „Стармали“ то или тако што говорио или да је кога за учитељицу препоручивао, или да је уопште о томе пре избора једне речце прословио, а за цело не би ја ни после ништа о томе у свој лист примио, да се нисам згрозео на чланак у 96. бр. „Браника“. Ето т. Др. Јојкићу лепе прилике да прискрби новосадекој сиротињи 20 ф. А ако то не узмogne учинити, онда нека му други кажу како се назива онај који измишљава факта, па на основу томе људе пресуђује и осуђује. Ј. Ј.) — „Част и поштење дотичној учитељици; — ни на ум ми не пада, да поречем е је она добра учитељица, ал Стармали нам је свакако доказ дужан остао, да једна од оних најбоље квалификованих кандидаткиња не би још боља од изабране учитељице била.“ (Уредник „Стармалог“ нема част ни једну од њих лично познати и мило му је што се о томе препирати можемо, која је од које боља. Ј. Ј.)

„У свима модерним државама усвојена је квалификација као основ напредовања и на њу се, особито у ш. оли највећа пажња обраћа; па шта видимо, да оне исполнским кораком напредују! — Сав паметан свет у квалификацији највећу гаранцију види, — само код нас Срба није тако, само нама она не треба! — Напојте децу тим појмовима, угушите у њима оно племенито надтицање за ваљаним и озбиљним радом! — Кад тежња за напретком окроми, порушен је најглавнији стуб васпиталачког начела! И дође време да ће нам самоуче ђаче — ех пуна шака браде“ (Ову браду можда ко разуме, ја је не разумем. Ј. Ј.) „правац развитку народном прописивати, као што су се тамне и јадне слике без квалификације на зренику друштвеног нам живота већ у јаким броју указале!“ — (Ова прелекција јамачно није мени намењена него можда се тиче школског одбора, који се усудио припустити избору не само једну већ више кандидаткиња, међу тима и ону, којој ни др. Јојкић „не пориче да је добра учитељица“, а говор о безквалификацији сигурно је само шара, да та прелекција буде неикантнија. У прочем све ће то бити у свом реду кад се, у место слободних избора, при којима сваки бирач одговара својој савести и своме уверењу, донесе у општину гвоздена махина — аутомат — у коју ће се горе турати сведочење а доле ће испасти декрет за ону, коју махина нађе да је најквалифициранија. Но хвала богу што сам стар, па то идеално изборно савршенство нећу дочекати. Ј. Ј.)

„Кад се не на Човека, већ на његов гнусан улизички и неморални Чин шеврдања нападне, где је онда зврчка снажне руке Стармалог, којом нечастиво: на вињети у гадан му образ удара?“ (Опрости, ал ја те не разумем. Ј. Ј.) — О! блага је то кад кад рука, што и по лицу гадити зна: „Ти си ваљан поштен Човек од начела!“ (Све мање разумем. Не знам ни шта је: начело. Ј. Ј.) — А ми би много што шта о талмиморалној вредности гдекоји људи причати знали, кад би нам родољубље допуштало, да по оном: „Због Николе и на светог Николу“ српске инштитуте обарамо“. (Ово нећу никоме казати, јер баш ни најмање не разумем. Ј. Ј.)

Гди је оштри бич Смај Јов. Јовановића на све оно друго што је у 96. бр. Браника казано?“ (Не знам шта се овде мисли, али уредници не пуне сами своје листове, па ако је кад какав страхан грех вапио за бичем, где је био др. Јојкић да помогне „Стармалом“, па тек кад се то не би примило, онда да нам замера. Ј. Ј.) „Јел се чуо његов громки глас, којим реномирању Чивутских адвоката у српској правосл. општини на супрот стаје?“ — Не, не, Стармали је ту већ изнемого, умукло! — (Гле, ко би се томе надао, да ће сам др. Јојкић споменути ону општ. седницу, из које etc. etc. — Не онда се није чуо Стармалов громки глас, јер је и сувише штедио познату необуздану наглост дра Јојкића. А гледао је и другима кроз прсте. Што се пак тиче реномирања чивутских адвоката, о томе је „Стармали“ добро извештен, и та ствар има своју комичну страну. Ево шта је било: кад се др. Паја Ј. није хтео да прими фискалата, јер му није под-

несен па служевнику једногласности што ни сам Милетић није нигда тражио [и то је „Стармали“ прећутао са дерних обзира на тадање одношаје], онда је један пријатељ његов „Заставашима“ рекао: Ако ћете ви тако, онда се ни један Србин неће примити тога звања, — па шта ћете онда! — На ту прегњу одговори Ј. Ј. са шалом: Е па ми ћемо бирати Чивутина Пресбургера. — Да је то у шали речено доказ је у томе, што је дан пре г. Ђ. Радовановић Србин, некима обећао да ће се примити фискалата, ако га и неједногласно изберу. Даклем о реномирању Јевреја нико није ни сањао, него је само то избачено као тук на лук, и ту ни најмање није требовало „громки“ глас „Стармало“, ту би пре на месту био фи ни хумор Абуказемов. И ја лако м душом примам на себе recatum omissionis. Ј. Ј.). — А шта ћу на хипокритично извртање у приметби др. Ј. Јовановића у 23 бр. Стармалог да рекнем? — Немам шта рећи — та хипокризија је ту! —“ (Хипокризија није ту, него је ту недостојно подметање. Ј. Ј.)

„Одавно ми је познато, да др. Ј. Јовановић у приватном разговору социјалистичка начела исповеда, а то чешће и у Стармалом избија (види број 15. песму „Дуд“).“ (Прекрасно, дакле сад се хватамо за приватне разговоре, можда и фингирате, јер друкчије се не да оправдати реч „отров“. Квалификацију оваког поступка остављам хладнијем примишљању самога др. Јојкића. Али нешто ћу ипак рећи. Ја имам своје назоре о постојећим друштвеним приликама и неприликама, и ма да нисам ђаче Прудново, поштујем свачије чисто и прекаљено уверење. Ал доктор Јојкић неће да се сеги, да сам ја био одлучан противник наших социјалиста, док своје уверење нису потчинили захтевима српских прилика. Сад више не видим српских социјалиста, ал их види зажарена фантазија дра Јојкића, и види их баш у мени. А што је песма „Дуд“ изишла у моме листу, ја се ни мало не стидим. Ко у њој назире социјализам, тај је пофалио кад је бирао своје начоари. Ј. Ј.) „Ту је врело љубави, ту је извор благодати Дра Јов. Јовановића према свима оним, које Браник као убитачне елементе маркира, то је одгонетка, за што др. Ј. Ј. и моје писмо са „Браниковачком странком“ у свезу доводи. — Е видите и ја сам тако слободан да социјализам за највећи отров по наш народ сматрам!“ — (Немам ништа против тога, само нека га др. Јојкић тражи социјализам онде где га има а не на „дудовима“. Ј. Ј.)

Стармали ми изгледа као остарела извећала мајка, што са мајмунском љубављу све, па и најгоре грехе и поборе своје неваљале и покварене деце покрива, па са највећом срдбом на онога се окоми, који прстом на њих показати сме.“ (Нека, кад само тако изгледа. Ј. Ј.)

„На послетку нека је уверен др. Ј. Јовановић да ја са мојим приватним писмом никако на то смерао нисам, да конач живота Стармалом пресечем. Не, нека живи, нека излази и даље“ (Хвала на великодушности, ал што се мене као уредника тиче, послужићу се њоме још само три месеца дана. Ј. Ј.) „јер њега у тој форми и садржини за моју породицу и онако на свету нема! То право ми ваљда ни Стармали одрећи неће.“ (Сачувај боже!)

„Др. М. Јојкић, с. р.“

Ево, тако гласи друго посланије др. Млад. Јојкића, и ја врло добро знам; да му нисам ни сад ни пре тако одговорио, како је очекивао неки дес' наше публике, којем у распри није никад довољно драстике, јер су га такви одгајили наши шаљиви и озбиљни листови. Но ја и писам хтео тако да одговарам. Ја мислим да видим даље од носа, — ја се и у злу добру надам и нећу да преконавам стазе кадтадашњем споразуму, или бар могућности споразума. За то многим и изгледам као неки монструм у данашњем ванредном времену. Сам не могу исправити криве Дрине, па за то је и боље што ћу узалудан посао цабацати.

Сад ми остаје још да одговорим 106. броју „Браника“. Ал за овај број било би и сувише, дакле у другом броју.

Др. Јов. Јовановић

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Први календар за 1890. годину.

Сад је баш изишао из штампе:

„ЦАРИЋ“

МАЛИ КАЛЕНДАР СА СЛИКАМА ЗА ПРОСТУ 1890.

Цена је 20 новч. или 40 пара динарских. Пре-продавци добију за готов новац комад по 12 новч.

ЗА КРАТКО ВРЕМЕ ИЗИЋИ ЋЕ:

„ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА 1890. ГОДИНУ.

који је богато урешен најновијим и најлепшим сликама уз најодабранији и разноврстан садржај, као и до сад што је доносио.

Ми смо се потрудили да овај највећи буде и за 1890. год најбољи, најлепши и по томе нај-јефтинији српски календар, као што је то и до сада вазда бивао, што ће у осталом за кратко време сам „ОРАО“ најбоље потврдити, а ми ово само међутим укратко јављамо поштованој публици и нашим дојаконњим комисионарима, који нека се изволе унапред пријавити колико којег календара да им пошљемо.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у Н. САДУ,
издавалац „Орла“ и „Царића“.

Сад је баш изишло ново издање

БУКВАРА

ЗА СРПСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ,

који је саставио покојни др. Ђ. Натошевић.
Ово је сад

треће поправљено и прерађено издање,
а цена је, као и пређашњем 16 нов. а. вр.

Од страве учитеља чињене су на пре-ђашње друго издање неки приговори. Ми смо све оправдане приговоре узели у обзир при овом трећем издању, на коме су суде-ловали у томе најстручнији данашњи људи, те смо добили уверење од многих практич-них и отличних наших учитеља, да је ово треће издање најсавршеније дело ове врсте у нашој школској књижености.

С тога препоручујемо свима учитељима и општинама, који за своје школе требају оваке књиге, да набаве ово најновије издање.

У Новоме Саду, на Преображење 1889.

Штампарија А. Пајевића
у Нов. Саду.

НОВИ ВАСПИТАЧ

ОРГАН ЗА ПЕДАГОШКУ КЊИЖЕВНОСТ

уређује и издаје

Мита Нешковић.

САДРЖИНА: Школарство у Аустрији. — Шта се од садање пучке школе мора захтјевати, да се не за-немари њезина узгојна задаћа? — С пута по беловар-ској жупанији — Како Гертруда учи своју дјецу. — Српски учитељски конвикт у Новом Саду. — Један предлог. — Књижевни Преглед „Новог Васпитача.“

О Г Л А С И.

ФРАЊЕ ХРИСТОФА

БЛЕШТАВИ

ЛАК ЗА ПОД

без мириса, брзо се суши и трајан је

Са својих практичких особина и једнострукости у употреби згодан је за самосвојно лаковање патоса. Собе после 2 сата могу се употребити. Има га у разним бојама (које су као год и масне) а и без боје, који па-тосу само блеска дају.

Углед и упутство за употребу налазе се код сто-варишта

Фрања Христоф, Берлин и Праг.

5-6

Проналазач и творничар правог блештавог лака за под.
Стовариште у Н. Саду код Љ. Стефановића.

Ја Ана Чилаг

са мојом 185 центиметара дугом див-лорелен-косом, добила сам је 14-то месечном употребом помаде, коју сам ја сама прона-шла. Ова је помада једина по-моћ против опадања косе. Она унапређује растење косе и јача власиште Код мушких проузро-кује брзо и снажно растење бр-кова и браде, и у опште даје дла-чици већ после кратке употребе природну сјајноћу и лепоту, сврх тога чува је до у најдубљу ста-рост од преране оседелости. Цена је једне тегле 2 фор Разашила-ње дневно на све стране света одмах по плаћеном готовом нов-цу или унаточ (Postnachnahme).

CSILLAG & COMP.

Budapest, Königsgasse

куда треба све наручбине слати.

При наручбини од 6 тегли на ви-ше 25% понуста и плаћена по-штарина. 16-20